

Ordasi Péter: Csodafiú-szarvas doktori értekezés – recenzio

*„miért a végét nem lelő idő?
vagy vedd példának a piciny fűszálat:
miért nő a fű, hogyha majd leszárad?
miért szárad le, hogyha újra nő?”*

(Babits: Esti kérdés)

Emlékszem arra a különös pillanatra, ami egy spanyolországi kórusverseny nézőterén ért. Feltehetőleg egyedüli magyarként ültem ott, nézve a színpadon egymást váltó, versengő együttesek sorát. Egyszer csak egy magyar kórus jelent meg, aki Kocsár: Csodafiú-szarvasát énekelte. Nem volt katartikus előadás, de a mellettem ülő spanyol hölgy mozdulata örökre az emlékezetembe vésődött, ahogy bekarikázta a műsorfüzetben ezt a művet. Teljesen igazat adtam neki. Az egész délutáni repertoárból, amit a különböző együttesek a verseny színpadára hoztak, ez volt az egyetlen, amiért érdemes volt beülni a nézőterre. Ez volt „a MŰ”. Én már régóta ismertem a darabot, sokszor énekeltem vagy vezényeltem, de az a mellettem ülő idegen akkor hallotta először. Mégcsak nem is értette a szövegét. Mégis megérezte, hogy ez valami. Hogy erre oda kell figyelni. Nagyon büszke voltam. A mű dicsőségét, kicsit magaménak éreztem. Magyar vagyok, s egy magyar mű kapta ezt a piciny, hétköznapi, semmitmondó, de mindent jelentő elismerést. Sokat gondolkodtam azon, vajon őt mi indította arra, hogy megjelölje, hogy kivételesnek érezze ezt a darabot. Hol van a zsenialitás titkának a nyitja?

Ordasi Péter, karnagy, zenetanár vette a fáradságot, hogy utánajárjon ennek a titoknak. Hogy lemerüljön a darab rejtelseibe, hogy sorra vegye a titokzatos ajtókat, amik mögött ez a delejes erő rejtőzik, ami a világ minden táján első hallásra megmozdítja a hallgató lelkét, amire fel kell figyelni, amit nem lehet egy kalap alá venni a többivel, amit ki kell emelni, meg kell jelölni, meg kell jegyezni!

Vége egy könyv, mely rávilágít ennek a zseniális szerzőnek a munkásságára. Mert nem lehet tagadni, hogy Kocsár egyike a ma élő ritka zseniknek. Olyan művész ő, akinek az alkotásai messze többek hangok s harmóniák szépen csengő sorozatánál. Hogy a lélek s a gondolat hogyan alakítja Kocsár teremtő fantáziáját, hogy milyen átgondolt és koncentrált a zene, amit létrehoz, annak végre elemző, tudományos igényű bizonyosságát kaphattuk.

Persze Ordasi Péter is tisztában van azzal, hogy a Csodafiú-szarvas csak a jéghegy csúcsa. Így természetesen könyve bepillantást enged az olvasónak – hacsak az életműből kiragadott egy – egy példával is (Tűz, te gyönyörű, Tűzciterák, Mégis mondom Damion,) – Kocsár egész

zeneszerzői világának alakulásába. A könyv elején bemutatott darabok elemzése megdöbbentő tudatosságra, átgondolt formatervezésre, végletekig csiszolt tökéletességre világitanak rá, bevezetve bennünket a zenei alkotó gondolkodás rejtett dimenzióiba. A Kocsár-kézjegy gondolatának felvillantása az életművet már egy még tágabb nézőpontból láttatja. Izgalmas végigkövetni az alkotói pálya több évtizedét egy piciny motívum használatának tükrében. Ehhez kapcsolható a könyv egyik nagyon hasznos függeléke: a Kocsár kórusművek hiánytalan jegyzéke, mely szintén fontos hiánypótló szerepet játszik. A Kocsárral folytatott beszélgetésekből, s az analitikus értekezésekből aztán összeáll a kép a szövegválasztás problémájától kezdve a hangnemek, hangrendszerek, hangsorok formalkotó szerepén át a végső, átfogó értelem megteremtésének nehézségéig. Mily rögs az alkotói út, mennyi döntés, mennyi szimbólum, mennyi elmélet áll a megszólaló gyönyörűség mögött.

A dolgozat központi gondolata bevallottan a Csodafiú-szarvas elemzés. Egy népi regösének, Nagy László verse, Kocsár kórusműve és Páll Antal népi iparművész szarvasos tányérja elképesztő párhuzamokat mutat. Ordasi Péter hallatlan alapos kutatómunkával a háta mögött, precízen, nagy szakmai rálátással, aprólékos gondddal szövegezi az elemzés szálait, a szöveg, a zene és a mögöttük húzódó mítikus hagyomány jelentésrétegeinek kapcsolatát kibontó gondolatokat. Rá kell ébrednünk, milyen komplex, milyen univerzális a nyelv amelyen Kocsár a Nagy László feldolgozását meséli. Rá kell eszmélnünk a nagy összefüggésekre, a magyar népi hagyományokban őrzött örök igazságokra, melyek talányát a költő a verselő művészet fátylai mögé rejtve sejteti velünk, s melyeknek pontos olvasata a zenei megfogalmazás. Hidegleges érzés az Ordasi szavai által megvilágított zenei törvényszerűségek közt megtalálni az analógiákat, melyek a zenét, a verset és a világ működésének nagy titkait magyarázzák.

Mivégre vagyunk itt a világon, s mákszemnyi életünk értelme az örök körforgásban vajon mennyit ér? Az élet nagy misztériuma, a létezés mulandósága és mégis örökkévalósága minden gondolkodó ember örök kérdése. Babits az Esti kérdésben a parányi fűszál metaforájába rejti a teremtés nagy talányát, de a kérdés ugyanaz, mint a Nagy László féle Csodafiú-szarvasban felépített világmindenség ábrázolatban. Akár így, akár úgy szembesülünk az örök talánnyal, mindenképp hat ránk és továbbgondolásra sarkall. Túl a szakzenész érdeklődésén a létről való elmélkedésnek útján jelent újabb kapaszkodót ez a könyv. Ezért megke-
rülhetetlen.

Köszönjük a *Napkút Kiadónak*, hogy hozzájuthatunk az értékes gondolatokhoz, és bízunk benne, hogy Ordasi tanár úr újabb és újabb fejezetekkel fogja bővíteni a jövőben Kocsár elemzéseit, az életmű utóbbi évtizedeinek remekműveit is megismertette az olvasókkal.

Szabó Soma